מחשבת קצרה על הדף

הרב יחזקאל הרטמן

SHORT MACHSHAVA ON THE DAF

עבודה זרה ב-ב

עניין: פרס ורומי

גמ' יומא י.

זוטרא דאחותי דתני רב יוסף תירס זה פרס אמר רבה בר בר חנה אמר רבי יוחנן משום ר' יהודה ברבי אלעאי עתידה רומי שתפול ביד פרס קל וחומר ומה מקדש ראשון שבנאוהו בני שם והחריבוהו כשדיים נפלו כשדיים ביד פרסיים מקדש שני שבנאוהו פרסיים והחריבוהו רומיים אינו דין שיפלו רומיים ביד פרסיים אמר רב עתידה פרס שתפול ביד רומי אמרו ליה רב כהנא ורב אסי לרב בנויי ביד סתורי אמר להו אין גזירת מלך היא איכא דאמרי אמר י(ליה) אינהו נמי הא קא סתרי בי כנישתא

רמב"ן במדבר כד, כא (המצונזר)

דבר מפורסם מדברי רבותינו[254] כי החיה הרביעית שראה דניאל היא רומי אשר הגלתנו, והיא אשר תאבד ביד המשיח. ואל תשתומם בה מפני

ור"א נשתבש בזה (כאן[259] ובדניאל ז, יד[260]) והכניס בהם[261] מלכות ישמעאל כי נפל פחדם עליו, וטען ואיך לא תמנה מלכות גדולה ועצומה כמוה. וזאת הטענה מחסרון דעת, כי הארבע מלכויות שראה דניאל כולן עומדות זו אחר זו, כל אחת גוברת על הקודמת ותופסת המלכות ממנה[262], וכל אחת ממשכת בישראל שעבוד וגלות בימי מלכותה. ולכך הראה דניאל בחלומו כי ישתעבדו בנו הכשדים[263], ואחריהם יתפסו הפרסיים המלכות וישתעבדו בנו, ואחריהם במקומם היונים, ואחר כך יגברו הרומיים וישעבדו אותנו עד עת קץ, כי לא תפסק מלכותם רק ביד הגואל.

מהר"ל חידושי אגדות

ומקשה מאי שנא הני דחשיב, ומאי [שנא] הני דלא חשיב ומתרץ דהני תרתי משכי מלכותייהו עד מלכות המשיח, יש לך להבין דברי חכמים, כי מה שכלל כל העולם, הוא מלכות אדום ומלכות ישמעאל. כי מלכות ישמעאל ומלכות פרס נחשבים כמו מלכות אחד לגמרי, כי יש להם שייכות זה לזה. וכן כל מלכות רנמי אע"ג שמלכים הרבה להם הכל מלכות אדום, וכן מלכות ישמעאל ומלכות פרס הכל אחד, כי האומות שיש להם שייכות זה לזה הם נחשבים כאחד. ומפני כי אי אפשר שיהיה העולם נמסר לאומה אחת, כי אין האומות דבקים באחדותו יתברך יהיו שני מלכיות.

מהר"ל נצח ישראל פכ"א

ובפ"ק דע"ז (ב' ע"ב) קאמר מאי שנא דחשיב תפי הני תרי מלכות' דהיינו מלכות פרס ומלכות רביעית משום דמשכי מלכותייהו עד ביאת המשיח. ויש לשאול על שתי מלכיות אלו למה מלכות שלהם נמשך עד מלך המשיח ולא מלכות בבל ולא מדי. וכל אלו הדברים תבין מן הדברים אשר אמרנו למעלה, כי אלו ד' מלכיות הם מתחייבין ד' צדדין כמו שאמרנו, ואלו ד' צדדין יש בהן שני צדדין שהם צד הימין צד השמאל שהם שקולים ושוים. ובפ"ק דיומא (י' ע"א) אמר ר' יהושע

ומחלוקת החכמים האלו הם דברים נפלאים מאוד, יש לך להבין אותם כל הדברים אשר בארנו לך, כי אלו שני מלכיות הם נמשכים עד המשיח. ומחלוקתם איזה יהיה בסוף כי אף שאמרנו כי אלו שני מלכיות הם מתדמים במשיכת המלכות, אבל שיהיו שניהם נמשכים לגמרי עד זמן המשיח דבר זה א"א כי יש לאלו ב' מלכיות בחינות מחולקות שאין זה כמו זה, ולפיכך אי אפשר שלא יהיה האחד גובר על השני אותו שהוא מוכן ביותר לזה:

ובענין ד' מלכיות אלו הם מפקפקים במלכות ישמעאל, כי יש היו אומרים כי מלכות רביעית הוא מלכות ישמעאל, כי תוקשה להם כי היא חיה גדולה מאוד וראוי לתת למלכות זה כח חיה רביעית ואם לא כן מאי מלכות זה. אבל מדברי חכמים אשר הם יודעים מצפוני התורה וסוד המלכיות כלם, והם בארו כי אינה מלכות רביעית ודבר זה ידעו בבירור תגמור מחמת כמה דברי חכמה. אמנם ממה שאמרו כי מלכות

מעלתם ולמלכותם. ואם מלכות ישמעאל מלכות תקיפא, מ"מ אינו בכלל ד' מלכיות אשר קבלו מלכות קדישין עליונין, ואין ראיה מן הממשלה והשלטון. אבל עיקר הפירוש כי מלכות ישמעאל ומלכות פרס הכל מלכות אחד, כי אלו ד' מלכיות הם מחולקים בהנהגתם ואין זה כמו זה, וכמו

ומזה תראה כי הד' מלכיות הם מחולקים במעשיהם שאין זה כזה, והדברים האלו ידועים למה מלכות זה מיוחד בדבר זה ומלכות אחר מיוחד בדבר אחר. וכמו שהד' רוחות הם מחולקים כך מחולקים אלו ד' מלכיות שהם נגד אלו ד' רוחות והם מחולקים. ופרס ומלכות ישמעאל הם מלכות אחד כאשר הנהגותיהם ומעשיהם שווים, ודבר ידוע הוא כי מלכות פרס ומלכות ישמעאל הם דומים ושוים בענינים ובהנהגותיהם ואין כאן קשיא כלל:

אדרת אליהו

דברי הימים א א, יג

מחציו ולמעלה. וכן ע' אומות והם ע"ב עם עשו וישמעאל דעל עשו נאמר גוי כמ"ש שני גוים בבטנך ועל ישמעאל נאמר לגוי גדול אשימנו. ומשום דלא

הגר"א שיר השירים א, ב

ששבעים פנים לתורה[55], ובכל מקום שחושב שבעים, להם שני כללים [הכוללים את כולם[56]], כמו שבעים אומות[57] [עם עשו וישמעאל[58]]. וכן

SPONSORED LZ"N
AHARON BEN YAAKOV SHALOM • LEAH BAS YITZHAK

WHATSAPP EMAIL PODCAST TORAHANYTIME ALLDAF DAF YOMI PORTAL KOLHALASHON

MACHSHEVESYECHEZKEL.COM • SHORTMACHSHAVA@GMAIL.COM • 6463522597 • ממספר ישיר: 073-371-8181